gemeente Steenbergen

BM1704192

RAADSMEDEDELING

Onderwerp
Prognose regionale uitgaven beschermd wonen

Steenbergen; 28 november 2017

Aan de Raad,
Met deze brief informeren wij u over de negatieve financiële prognose voor beschermd wonen. Als centrumgemeente voert Bergen op Zoom deze taak uit voor de 6 gemeenten: Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht. Aangezien u, evenals de andere gemeenteraden, binnenkort het hieraan gerelateerde Plan van Aanpak West-Brabant West 2020 bespreekt, willen wij deze informatie zo snel mogelijk met u delen. Dit is ook besproken met de portefeuillehouders tijdens het overleg over het budget op 15 november 2017.

Rijksbudget niet toereikend
Centrumgemeente Bergen op Zoom ontvangt van het Rijk de middelen om de uitvoering van beschermd wonen in onze regio uit te voeren. Na een overschot in 2015 en een beperkt tekort in 2016, blijken deze middelen vanaf 2017 niet langer toereikend te zijn. Het initiële tekort over 2017 van €1,8 miljoen hebben we in onderling overleg kunnen dekken uit extra structurele middelen van het Rijk voor personen met een licht verstandelijke beperking (LVB) én het overschot uit 2015. Daarmee is de voorziening om tekorten te dekken uitgeput. Voor 2018 en verder voorzien wij op dit moment een groter financieel probleem met een tekort dat in de prognoses oploopt tot bijna €5 miljoen.

Oorzaak van het tekort
De belangrijkste reden voor het tekort zijn de gestegen cliëntaantallen sinds de overdracht van deze taak in 2015. Daarnaast is er sprake van een stijging in de tarieven. Toen in de zomer van 2017 duidelijk begon te worden dat dit zou leiden tot een tekort, is gezocht naar oorzaken hiervan. Daarbij is allereerst naar de uitvoering in onze regio gekeken. Wordt een indicatie te makkelijk toegekend? Zijn er bijzondere omstandigheden voor onze regio? Zijn de tarieven te hoog? Dit leidde niet tot een goede verklaring. Tot in september in een onderzoek in opdracht van het ministerie een vergelijking van budgetten per regio verscheen. Daaruit bleek dat de verschillen tussen regio's heel groot zijn. Gemiddeld ontvangt een regio circa €110,- per inwoner voor beschermd wonen. Onze regio krijgt slechts €50,- per inwoner. Hiermee krijgt onze regio - op de regio Purmerend na - de laagste vergoeding van het Rijk.

Historische verdeelmodel
De grote verschillen tussen de regio's komen voort uit de keuze voor verdeling van het macrobudget over regio's op basis van de aantallen op peildatum 1 januari 2014. Deze historische verdeling is nu nog steeds de basis van de verdeling van de middelen. Maar de omstandigheden zijn de afgelopen 3 jaar sterk veranderd.

Voor 2015 werd beschermd wonen landelijk gefinancierd. Het maakte toen niet uit waar de voorziening was of waar de cliënt vandaan kwam. In sommige delen van het land waren meer voorzieningen geclusterd.
Vanaf 2015 kregen centrumgemeenten deze taak, inclusief de opdracht om beschermd wonen binnen de eigen regio te bieden. De middelen werden verdeeld op basis van de cliëntaantallen begin 2015, oftewel regio's met veel voorzieningen kregen meer budget dan regio's met weinig voorzieningen. Onze regio had weinig voorzieningen voor 2015. Om onze eigen inwoners binnen de regio te kunnen helpen, hebben wij de afgelopen jaren extra contracten moeten sluiten en hebben aanbieders moeten uitbreiden. Dat verklaard de gestegen cliëntaantallen. Voorheen werden deze mensen ook geholpen, maar niet allemaal in onze eigen regio. De historische verdeling van de middelen houdt geen rekening met deze ontwikkeling en loopt daarom elk jaar verder uit de pas met de realiteit.

Het Plan van Aanpak West-Brabant West 2020
Binnenkort bespreken de gemeenteraden het Plan van Aanpak West-Brabant West 2020 dat gezamenlijk met 6 gemeenten is opgesteld. Dit regionale plan is opgesteld ter voorbereiding van de beëindiging van de centrumgemeente constructie per 1 januari 2020. Het Rijk heeft alle gemeenten opgelegd om nog in 2017 zo'n regionaal plan op te stellen. Hiermee voldoet de regio aan deze afspraak met het Rijk. Daarnaast is het Plan van Aanpak bedoeld als een kader voor de inhoudelijke koers en verdere voorbereiding op het beëindigen van de centrumgemeente constructie. Daarbij is in het plan opgenomen dat de financiële kaders vanaf 2020 nog onbekend zijn. Daarom is ook opgenomen dat de beschreven inhoudelijke ambities eventueel bijgesteld moeten worden op basis van de beschikbare middelen. Deze financiële kaders zouden in mei 2018 bekend gemaakt worden.

Nieuw objectief verdeelmodel
Het beëindigen van de centrumgemeente constructie in 2020 zou gepaard gaan met de invoering van een nieuw objectief verdeelmodel. De verwachting is dat dit voor onze regio voordelig is, vanwege het hierboven beschreven nadeel van de historische verdeling. Op dit moment is er landelijk veel discussie over dit nieuwe verdeelmodel. Onderzoeken hebben te weinig zekerheid opgeleverd om vooraf vertrouwen te hebben in de opbouw van dit nieuwe model. De VNG-commissie Gezondheid & Welzijn heeft zich daarom op 5 oktober uitgesproken voor uitstel van de invoering van een nieuw model. Een definitief besluit daarover moet nog worden genomen. Dit punt komt terug op het bestuurlijk overleg dat de VNG op 6 december heeft met de staatssecretaris.

Relatie tussen het tekort en het Plan van Aanpak
Deze mededeling over de negatieve prognose voor 2018 en het Plan van Aanpak gaan beide over hetzelfde onderwerp: beschermd wonen. Toch is er geen directe relatie tussen de huidige financiën en uw bespreking van het plan. De inhoud van het plan gaat over de ambitie en koers vanaf het beëindigen van de centrumgemeente constructie. De negatieve prognose voor 2018 gaat over de huidige uitvoering. Het wel of niet aannemen van het regionale plan doet daar niets aan af.

Lobby om meer middelen
Gezien de negatieve prognose voor 2018 en verder, hebben de portefeuillehouders gesproken over een lobbytraject en beheersmaatregelen. Het lobbytraject is erop gericht onze financiële situatie te verbeteren tot de invoering van het objectief verdeelmodel. Daarvoor wordt gedacht aan een fonds om ons en eventuele andere nadeelgemeenten te compenseren.
Deze problematiek is al onder de aandacht gebracht van de VNG-Commissie Gezondheid & Welzijn. Ook is het ingebracht tijdens het overleg van wethouders van centrumgemeenten op 3 november. Daarnaast wordt contact opgenomen met andere gemeenten die weinig budget per inwoner krijgen om samen een signaal in Den Haag af te geven. In november en december wordt het lobbyplan verder uitgewerkt.

Beheersmaatregelen

Het heeft niet de voorkeur om onze succesvolle zorgtoeleiding voor kwetsbare doelgroepen met onder andere het OOGZ-team, Housing First en Sober Wonen te versoberen, omdat de financiële middelen niet toereikend zijn. Het leveren van goede zorg aan onze inwoners, zodat zij meer zelfredzaam worden en kunnen deelnemen in de samenleving, staat voorop. Tegelijkertijd kunnen we dit financiële tekort niet dragen.

Parallel aan de lobby wordt daarom kritisch gekeken naar de zorg die wordt geboden. Wie dat nodig heeft, blijft een indicatie beschermd wonen krijgen. Wie anders kan worden ondersteund - bijvoorbeeld ambulant thuis - krijgt deze hulp. Hierover gaan we bestuurlijk ook met de zorgaanbieders in gesprek.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,

de secretaris,	de burgemeester,
M.J.P. de Jongh, RA	R.P. van den Belt, MBA